

Webinar om NOU 2020:6 Frie og hemmelige valg - ny valglov

15. juni 2020

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Velkommen til webinar for kommunene

Utredningen er sendt på
høring med frist 31.12.2020

Spørsmål til webinarret kan
sendes på e-post til
siri.dolven@kmd.dep.no

Agenda

Del 1: Valgordning og prinsipielle hensyn

Del 2: Listeforslag

Del 3: Hvordan og når velgerne kan stemme

Del 4: Tilgjengelighet og tilrettelegging

Del 5: Opptelling og prøving

Del 6: Godkjenning og klage

Del 7: Beredskap

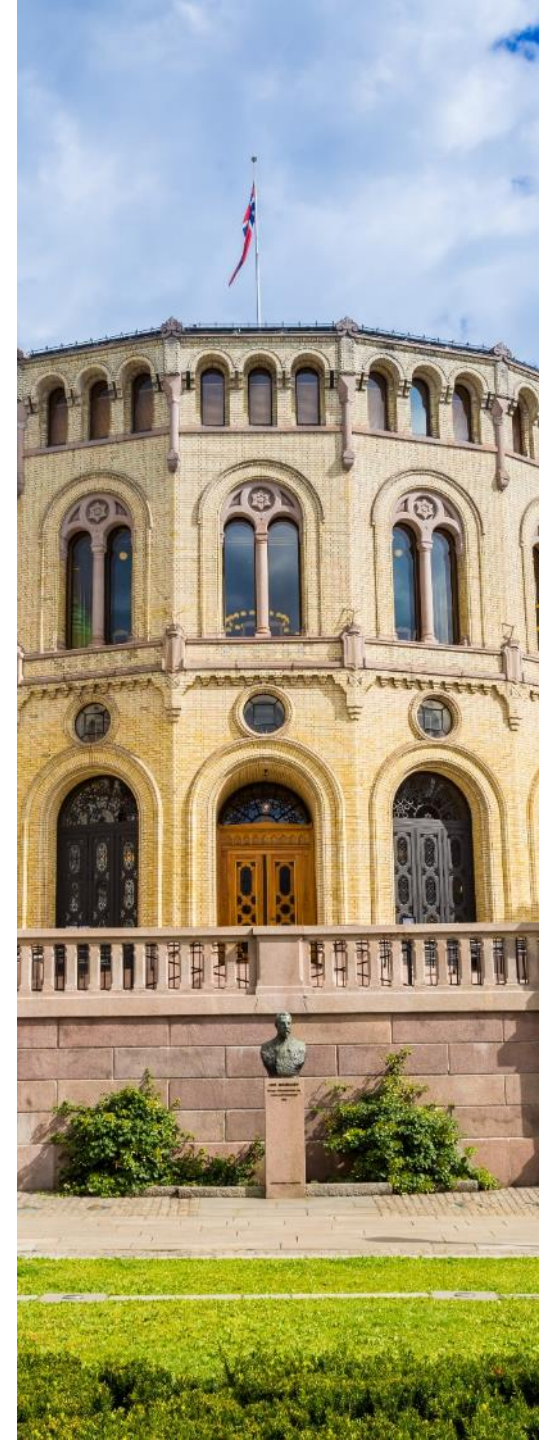

Del 1: Valgordning og prinsipielle hensyn

Valgordningen ved stortingsvalg

- Dagens valgordning fungerer godt og har høy legitimitet
- Flertallet i utvalget går inn for å:
 - videreføre dagens 19 valgdistrikter
 - senke sperregrensen for å få en mer proporsjonal valgordning
 - innføre en ny måte å fordele mandatene mellom valgdistriktene på (fjerne arealfaktoren)

Valgordningen ved kommunestyre- og fylkestingsvalg

- Ønsker ikke å åpne for at kommuner og fylker skal kunne deles inn i flere valgdistrikter
- Krav til antall folkevalgte
- Mener det fortsatt er behov for regler om flertallsvalg
- Går ikke inn for å innføre en felles valgdag for alle valg

Vil innføre personvalg

- Foreslår å innføre reelt personvalg ved stortingsvalg
- Stemmetillegg og personstemmer
 - Partiene kan gi stemmetillegg til så mange kandidater som de ønsker
 - Velgerne kan gi personstemmer til så mange kandidater som de ønsker
- Samme ordning ved alle de tre valgene
 - Men ved kommunestyrevalg fremdeles mulig å gi slengerstemmer til kandidater fra andre partier
 - Ingen strykeadgang ved noen valg

Stemmerettsalder

- Utvalgets flertall foreslår at 16-åringer skal få stemme ved kommunestyre- og fylkestingsvalg
- Verdifullt med tidlig praktisk erfaring i demokratiet
- Ikke flertall for å senke stemmerettsalderen ved stortingsvalg

Ikke elektroniske valg - ennå

- Sikkerheten ved elektroniske valg er ikke god nok i dag
- Flertallet er prinsipielt imot at det skal være mulig å stemme over internett hjemmefra
- Mener at elektroniske løsninger i valglokalet kan bedre tilgjengeligheten for velgere med særskilte behov.

Valglokale

Bruk av teknologi

- Lovfeste bruken av EVA
- Positive til bruk av teknologi i valggjennomføringen
 - Elektronisk avkryssing i manntallet
 - Elektroniske valgkort
- Vil åpne for at signaturer på listeforslag kan samles inn digitalt

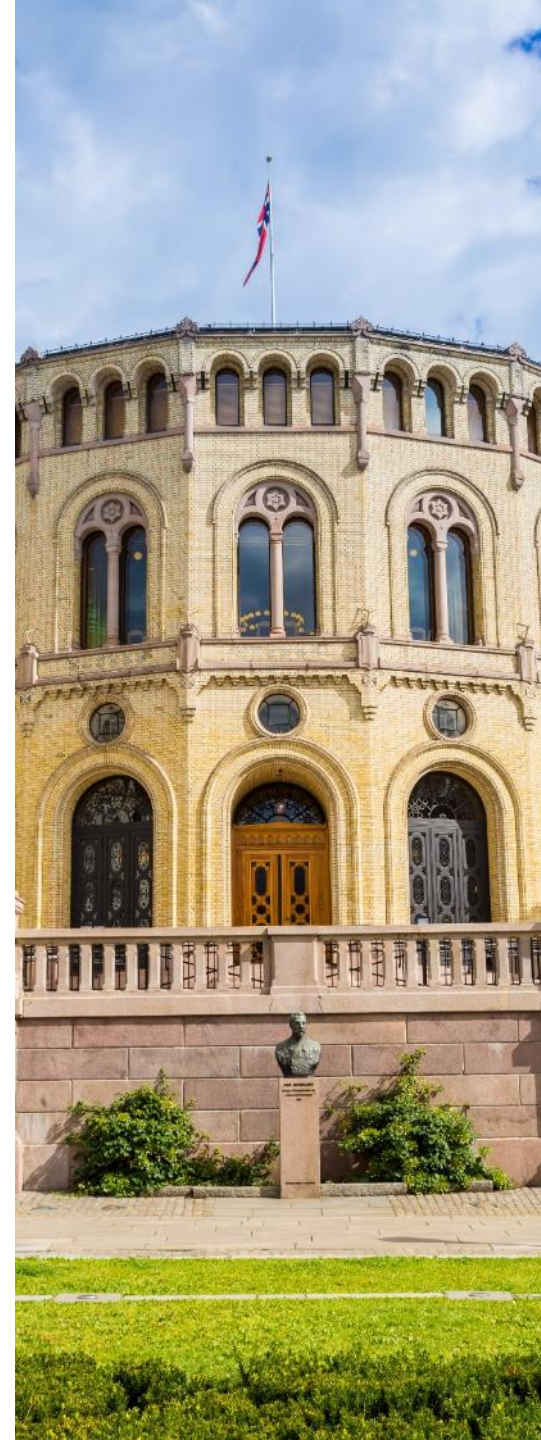

Del 2: Listeforslag

Antall kandidater

- Stortingsvalg
 - Minst 5 kandidater
 - Maksimalt 6 flere enn det skal velges fra valgdistriktet
- Fylkestingsvalg
 - Avhenger av størrelsen på fylkestinget
 - 35-41 medlemmer: minst 5 kandidater
 - 43-49 medlemmer: minst 7 kandidater
 - 51 eller flere medlemmer: minst 9 kandidater
 - Maksimalt 6 flere enn det skal velges til fylkestinget

Antall kandidater

- Kommunestyrevalg
 - Avhenger av størrelsen på kommunestyret
 - 11-33 medlemmer: minst 5 kandidater
 - 35-41 medlemmer: minst 6 kandidater
 - 43 eller flere medlemmer: minst 7 kandidater
 - Maksimalt 6 flere enn det skal velges til kommunestyret

Antall underskrifter

- Fra registrerte politiske partier som fikk mer enn 5000 stemmer ved forrige stortingsvalg:
 - 2 styremedlemmer i partiets lokalavdeling med ansvar for valgdistriktet
- Fra andre forslagsstillere:
 - Tilsvarende 1 prosent av antall personer med stemmerett ved forrige valg i valgdistriktet
 - Ved kommunestyrevalg er likevel underskrift fra 1000 personer tilstrekkelig
- Tilbakekalling av listeforslag – inntil listeforslaget er godkjent

Del 3: Hvordan og når velgerne kan stemme

Tidspunkt for stemming

- Todagersvalg
 - Fortsatt være opp til kommunene om de også vil ha valgting på søndag
- Endringer i åpningstider
 - Det bør forskriftsfestes hvor tett opp til valgdagen tid og sted for stemming kan endres og hvordan dette skal kunngjøres
- Tidligstemmegivning som nå
 - Krav om at det skal være to stemmemottakere

Valglokale

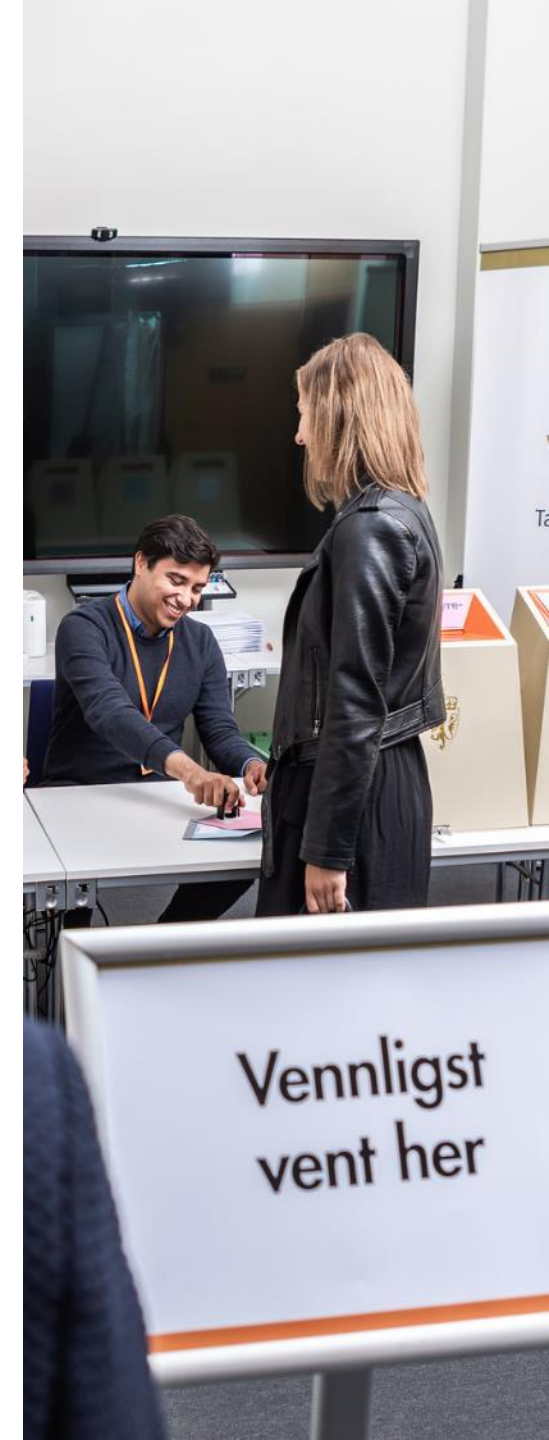
Tidspunkt for stemming

- Ingen store endringer i forhåndsstemmeperioden
- Fortsatt bruke en egen distribusjonsavtale for forsendelse av stemmer
- Foreslår at alle valglokaler må stenge senest kl. 18 fredagen før valget
- På valgdagen, bare mulig å stemme i egen kommune

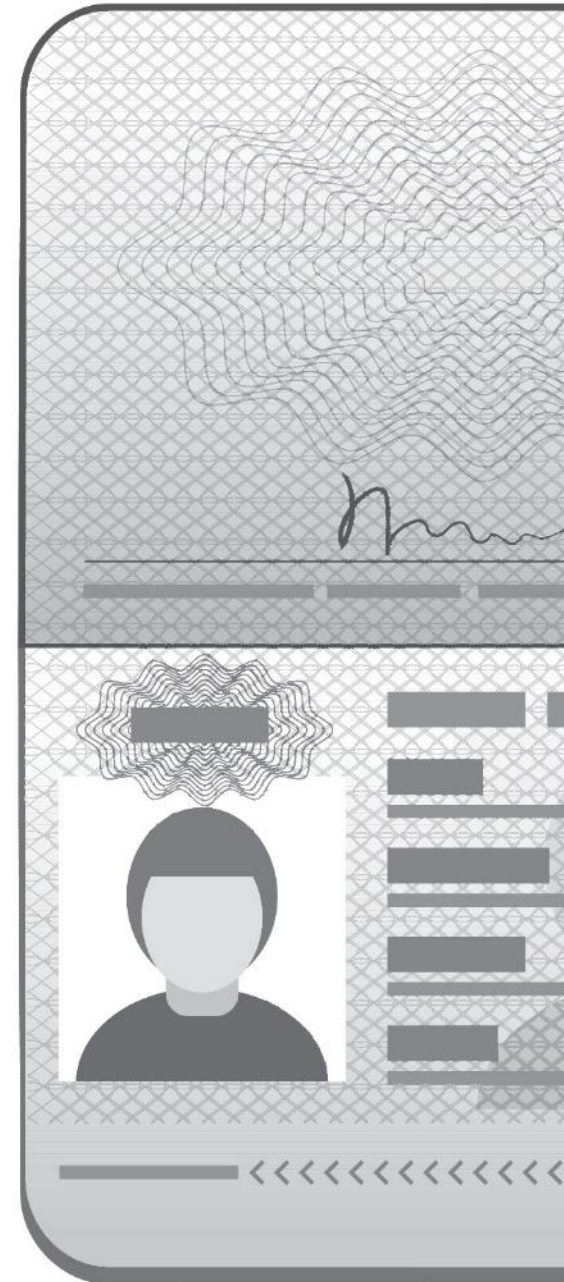
Ordensregler

- Velgerpåvirkning – kun forbudt i det rommet velgerne stemmer
- Forbud mot å utføre handlinger som kan forstyrre valget:
 - I valglokalet og dets umiddelbare nærhet
- Personer som opptrer i strid med disse bestemmelsene kan bortvises

Legitimasjon

- Hovedregel: Alle velgere skal vise legitimasjon
- Unntak:
 - Stemmemottaker kjenner velgeren
 - Stemmegivning på helse- og omsorgsinstitusjoner og i fengsler

Manntallet

- Ett kryss i manntallet for hvert valg velgeren stemmer ved – bedre kontroll
- Nordmenn som har vært bosatt i utlandet i mer enn 10 år:
 - Skal innføres i manntallet i den kommunen de stemmer til
- Krav om å ha vært folkere registrert i Norge for å ha stemmerett
 - Fortsatt vilkår ved kommunestyre- og fylkestingsvalg
 - Ikke vilkår ved stortingsvalg

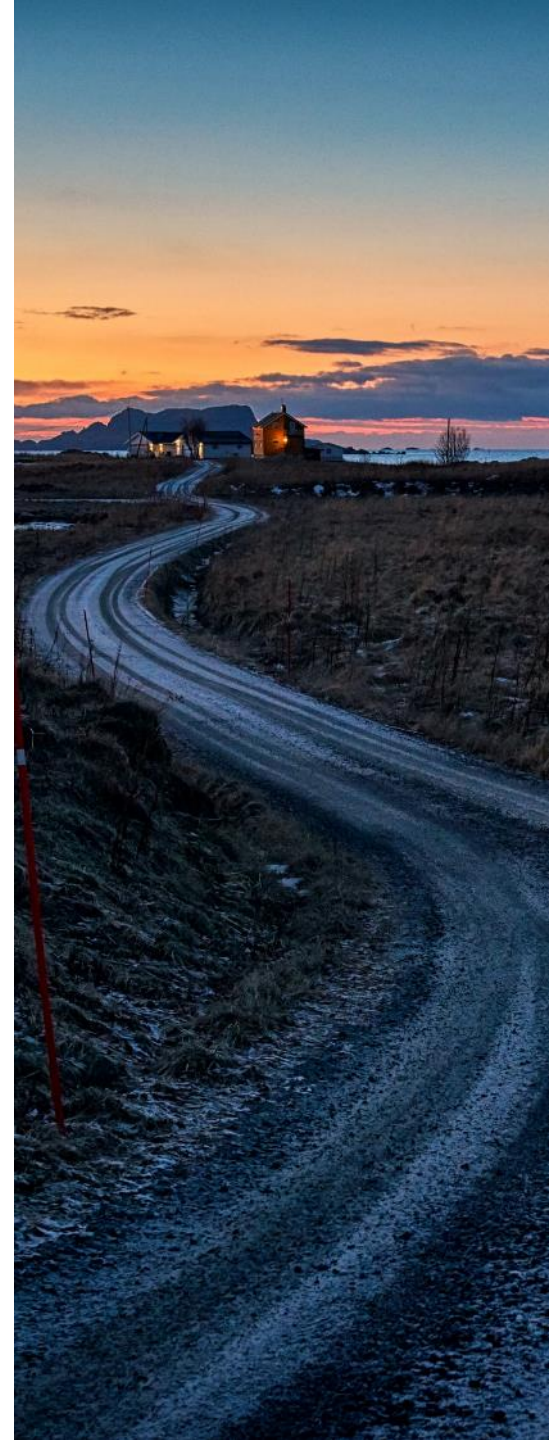

Del 4: Tilgjengelighet og tilrettelegging

Stemmekretser og plassering av valglokalet

- Ved inndeling av kommunen i stemmekretser skal det legges særlig vekt på reiseavstander og transporttilbud
- Ikke krav om at valglokalet fysisk må ligge i stemmekretsen

Tilgang til valglokalene

- Valglokalet skal være egnet for stemming og tilgjengelig for velgerne
- Valgstyret skal selv vedta hvilke valglokaler som skal benyttes
- Valgstyret skal kunngjøre hvilke valglokaler som ikke er egnede og tilgjengelige
- Nærmere bestemmelser om innholdet i kunngjøringsplikten kan fastsettes i forskrift

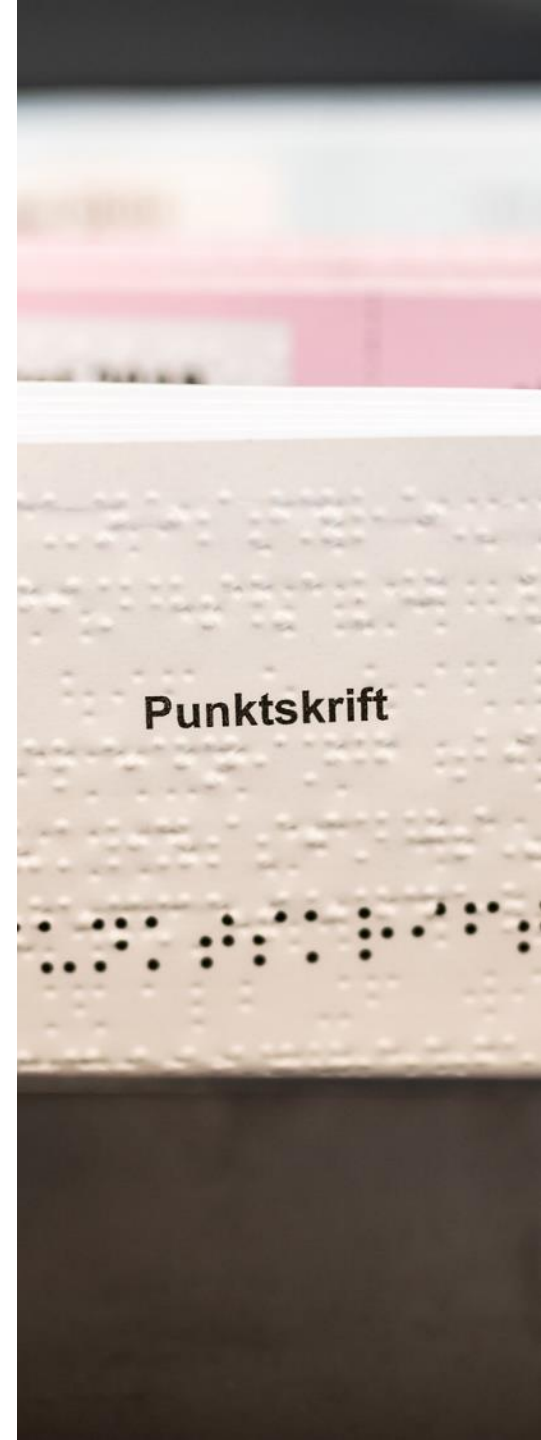
Tilrettelegging i valglokalene

- Valgstyret skal sørge for at valglokalene tilrettelegges slik at alle kan stemme
- Utvalget ber departementet om å utrede alternative måter for blinde og svaksynte å stemme på

Velgere som trenger hjelp for å stemme

- En velger som grunnet nedsatt funksjonsevne ikke kan stemme alene, kan få hjelp av en person velgeren selv peker ut
- Ikke lenger krav om at det også må være en valgfunksjonær med inn i stemmeavlukket
- Forslaget skal sikre alle kan stemme på en verdig måte, uavhengig av funksjonsevne

Stemming utenfor ordinære valglokaler

- Forhåndsstemming på helse- og omsorgsinstitusjoner
- I fengsler
- Ambulerende stemming

Del 5: Opptelling og prøving

Opptelling av stemmesedler

- Stemmesedlene skal telles opp på to uavhengige måter
- Sikre at opptellingen er korrekt og tillitvekkende
- Foreslår endringer i kommunens organisering for å sikre dette
- Personer som er oppført på en valgliste, kan ikke delta i opptellingen

VALGORGANER

Fylkesnivå

Distriktsvalgstyret

- oppnevnes av fylkestinget
- har kun oppgaver ved stortingsvalg:
 - godkjenning av listeforslag
 - trykking av stemmesedler
 - siste opptelling
 - valgoppgjør – kårer kun distriktsmandatene

Fylkesvalgstyret

- oppnevnes av fylkestinget
- har kun oppgaver ved fylkestingsvalg:
 - godkjenning av listeforslag
 - trykking av stemmesedler
 - siste opptelling
 - valgoppgjør

VALGORGANER

Kommune- nivå

Valgstyret

- oppnevnes av kommunestyret
- har oppgaver ved alle valg:
 - ansvarlig for stemming
 - manntallsføring

- har i tillegg disse oppgavene ved kommunestyrevalg:
 - godkjenning av listeforslag
 - trykking av stemmesedler
 - siste opptelling
 - valgoppgjør

Stemmestyre

- oppnevnes av valgstyret
- skal være et per valglokale, med ansvar på valgdagen for
 - mottak av stemmer
 - første opptelling av valgtingsstemmer avgitt rett i urne

Sentralt stemmestyre

- oppnevnes av valgstyret
- skal være et per kommune, med ansvar for
 - første opptelling av forhåndsstemmer
 - første opptelling av stemmer avgitt i konvolutt

Ansvar for opptelling

Forhåndsstemmer

Ordinære
valgtingstemmer

Valgtingstemmer avgitt i
særskilt konvolutt

Den første opptellingen

Sentralt stemmestyre

Stemmestyret i hvert
valglokale
(ev. det sentrale
stemmestyret)

Sentralt stemmestyre

Den andre opptellingen

Valgstyret

Valgstyret

Valgstyret

Fylkesvalgstyret

Fylkesvalgstyret

Fylkesvalgstyret

Distriktsvalgstyret

Distriktsvalgstyret

Distriktsvalgstyret

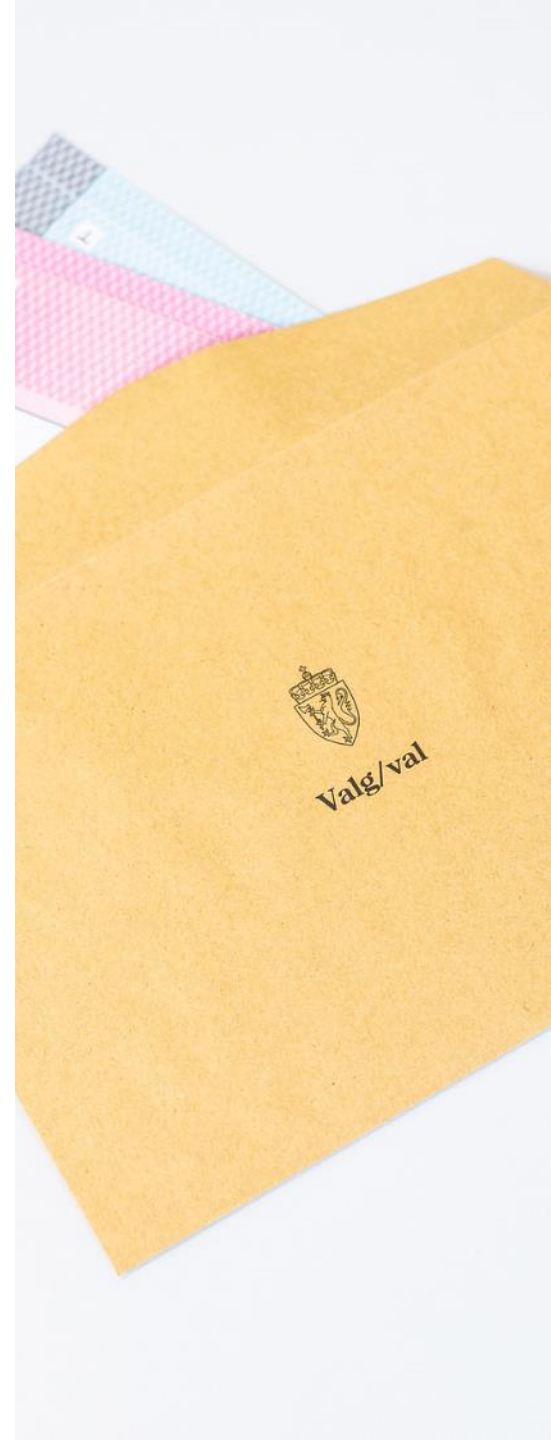
Tidspunkt og kunngjøring

- Tidspunkt for opptelling av forhåndsstemmene
- Kunngjøring av opptellingsresultatene

Prøving

- Stemmegivninger
 - Hvis stemmeseddelen legges direkte i urnen
 - Hvis stemmeseddelen legges i en stemmeseddelkonvolutt
- Stemmesedler
 - Tvilsomme stemmesedler

Media og valgresultater

- Så lenge stemmelokalene er åpne, bør så få som mulig kjenne til valgresultatene
- Mener at media ikke skal få tilgang til valgresultatene på forhånd slik de gjør i dag

Unntak fra arbeidstidsbestemmelser

- Utvalget mener at kommunens ansvar for gjennomføring av valg er av så særegen art at det vanskelig lar seg tilpasse arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven
- Utvalget foreslår at unntak fra lovens bestemmelser om overtid og samlet arbeidstid og daglig og ukentlig arbeidsfri fastsettes i forskrift
- Unntaket vil ikke gjelde for valgmedarbeidere som sådan, men knytte seg til arbeidstakers ansvar og/eller arbeidsoppgavene som skal utføres

Del 6: Godkjenning og klage

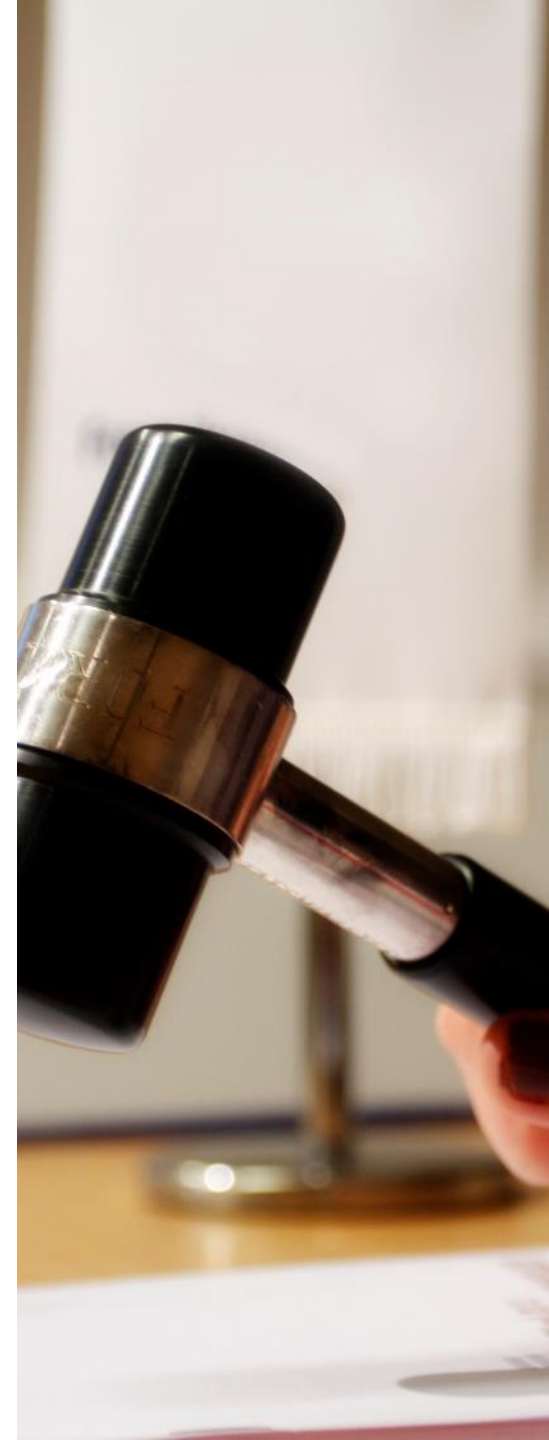
Godkjenning

- Fortsatt Stortinget, fylkestinget og kommunestyret som vedtar om de ulike valgene skal godkjennes
- Unntak: Valget kan kjennes ugyldig etter klage

Ny klageordning

- Uavhengig juridisk prøving av klager på valget
- Riksvalgstyret er klageinstans og skal bestå av fem medlemmer
 - tre dommere
 - to med annen bakgrunn
- Høyesterett behandler klager på Stortingets vedtak om hvorvidt valget er gyldig

Del 7: Beredskap

Beredskapshjemmel

- I ekstraordinære situasjoner skal valget kunne utsettes, forlenges og det skal kunne holdes omvalg
- "Hvis det har skjedd noe ekstraordinært som er egnet til å hindre en vesentlig del av velgerne fra å stemme..."
- Ekstra valglokaler
- Vedtas av
 - Stortinget med stemmene fra 2/3 av Stortingets medlemmer ved stortingsvalg
 - Kongen i statsråd ved lokalvalg

Spørsmål?

Spørsmål til webinarret kan sendes på e-post til siri.dolven@kmd.dep.no

Foto: Colourbox, Vidar Nordli-Mathisen / Unsplash,
Gorm Kallestad / NTB scanpix
Stortinget, Valgdirektoratet,
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

